

Azərbaycan Respublikası Dövlət
Gömrük Komitəsinin "25" avqust
2022-ci il tarixli 1000/772 nömrəli
sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir.

GÖMRÜK XİDMƏTİNİN FƏALİYYƏT PROQRAMI

Avqust, 2022-ci il

GÖMRÜK XİDMƏTİNİN FƏALİYYƏT PROQRAMI

I. Giriş

“Gömrük xidmətinin Fəaliyyət Proqramı” (bundan sonra – “Proqram”) Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin qısa və orta müddətli perspektiv hədəflərini, prioritet sahələrini və vəzifələrini müəyyən edən strateji planlaşdırma sənədidir.

Son illərdə ölkəmizdə aparılan uğurlu iqtisadi islahatlar çərçivəsində dövlət sərhəd keçid məntəqələrinin buraxılış qabiliyyətinin artırılması, malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılmasında “bir pəncərə” prinsipinin tətbiq edilməsi, idxal-ixrac əməliyyatlarının gömrük rəsmiləşdirilməsinin sadələşdirilməsi və ticarətin asanlaşdırılması üzrə gömrük sistemində bir sıra işlər aparılmışdır. Bununla yanaşı, gömrük prosedurlarından tam istifadə olunmasında, gömrük qaydalarının tətbiqində, gömrük dəyərinin hesablanması, gömrük alətlərinin əlçatanlığında və rahatlığında, sahibkarlıq subyektlərinin və şəxslərin məmnunluğunda, gömrük orqanları ilə əlaqələrin şəffaflığında nöqsanlar və təhdidlər hələ də mövcuddur. Eyni zamanda e-ticarət kimi yeni biznes modellərinin tətbiqi ilə sürətlə dəyişən qlobal mühit gömrük orqanlarının iş yükünü xeyli dərəcədə artırmışdır. Koronavirus (COVID-19) pandemiyasının dünya iqtisadiyyatına əhəmiyyətli təsiri gömrük orqanlarının ağıllı texnologiyalara əsaslanan üsullarla idarə olunmasını daha vacib etmişdir. Yaranmış bu reallıq gömrük məqsədləri üçün mal və nəqliyyat vasitələri barədə məlumatların öncədən təhlilini, eləcə də müvafiq proqnozlaşdırma və müasir idarəetmə alətlərinin işlənilməsini zəruri edir.

Yeni iqtisadi və ictimai-siyasi çağırışlar gömrük orqanları üzərinə aşağıdakı yeni vəzifələr qoyur:

- Şəffaf olmaq, maraqlı tərəflərlə açıq çalışmaq, innovasiyalara və davamlılığa sadıq qalmaq;
- Təchizat zəncirinə riskə əsaslanan smart nəzarət sistemləri tətbiq etməklə ticarəti asanlaşdırmaq, eyni zamanda cəmiyyəti, milli-mənəvi irsimizi, ətraf mühiti və ölkə iqtisadiyyatını bütün mümkün təhdidlərdən qorumaq.

1. DGK-nın Strateji baxışı:

- 1.1. Beynəlxalq ticarət iştirakçıları və vətəndaşların məmnuniyyətini təmin etmək;
- 1.2. Dayanıqlı və şaxələndirilmiş ölkə iqtisadiyyatına dəstək olmaq;
- 1.3. Gömrük inzibatçılığını beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırmaq;
- 1.4. Şəffaflıq və aşkarlıq şəraitində büdcə daxilolmalarının dayanıqlılığını təmin etmək;
- 1.5. Azərbaycan Respublikasının milli və iqtisadi maraqlarını etibarlı surətdə müdafiə etməklə regionun ən nüfuzlu gömrük xidməti olmaq.

2. DGK-nın Missiyası:

- 2.1. Gömrük xidmətlərini hamı üçün əlçatan və əlverişli səviyyəyə yüksəltmək;
- 2.2. Risklə ölçülmüş nəzarət mexanizmləri tətbiq etmək, gömrük inzibatçılığını çevik və optimal vəziyyətə gətirmək;
- 2.3. Malların, nəqliyyat vasitələrinin və sərnişinlərin sərhəd keçidində ölkənin təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə nail olmaq və gömrük prosedurlarını rəqəmsallaşdırmaqla ticarəti asanlaşdırmaq;
- 2.4. Ölkənin iqtisadi maraqlarına cavab verən xarici ticarət əlaqələrinə, həmçinin qeyri-neft ixracının stimullaşdırılmasına əlverişli şərait yaratmaq;

2.5. İstedadlı və peşəkar kadr heyəti formalaşdırmaq, innovativ gömrük modeli yaratmaqla rəqabətqabiliyyətli iqtisadiyyata töhfə vermək.

3. Proqramın prinsipləri:

Proqramla nəzərdə tutulmuş islahatlar aşağıdakı prinsiplərlə həyata keçiriləcəkdir:

- 3.1.** Rəqəmsal gömrük sistemi vasitəsilə vahid yanaşma qaydasında idarə edilən gömrük inzibatchılığı sahibkar və vətəndaş məmnuniyyətinə xidmət edəcəkdir;
- 3.2.** Gömrük inzibatchılığını idarə etmək üçün müasir təfəkkürlü peşəkar kadr potensialı yaradılacaq, onların əməyi nəticəyə yönəlik göstəricilərlə qiymətləndiriləcəkdir;
- 3.3.** Dövlət Gömrük Komitəsində dəqiq səlahiyyət hədləri ilə çevik qərar qəbulətmə sistemini ehtiva edən müasir təşkilati-idarəetmə strukturu yaradılacaqdır;
- 3.4.** Gömrük qanunvericiliyinə könüllü riayət etmə mədəniyyətinin formalaşdırılması hərtərəfli təşviq ediləcəkdir;
- 3.5.** Beynəlxalq təşkilatlar və tərəfdaş ölkələrlə ikitərəfli və çoxtərəfli formatda əməkdaşlıq ölkənin strateji və geosiyasi maraqlarına uyğun qarşılıqlı faydalı əsasda həyata keçiriləcəkdir.

II. Yeni çağırışlara adekvat gömrük sistemi

İkinci Qarabağ Müharibəsi zəfərindən yaranan böyük geosiyasi və iqtisadi imkanların, müasir dövrdə baş verən global dəyişikliklərin ölkəmizin xarici ticarət əlaqələrinə və tranzit imkanlarına etdiyi təsir gömrük orqanlarından çevik və müasir çağırışlara cavab verən həllər tələb edir. Bu prosesdə iqtisadi mərkəzlərin coğrafiyası dəyişir, xarici iqtisadi əlaqələrdə e-ticarətin xüsusi çəkisi artır. Ənənəvi tərəfdaş ölkələrlə ticarətdə yaranan yeni imkanlar həm də yeni risklər yaradır. Bu ziddiyyətli iqtisadi platforma gömrük işinin təkmilləşdirilməsini və bütün təhdidlərə hazır olmağı tələb edir. İxracın, xüsusilə qeyri-neft sektorunun ixracının stimullaşdırılması, idxaləvəzədedici məhsulların yerli istehsalının təşviq olunması, qanunvericiliklə gömrük orqanlarına həvalə edilmiş milli və iqtisadi təhlükəsizlik tədbirlərinin icrası gömrük orqanlarının üzərinə aşağıdakı yeni vəzifələrin yerinə yetirilməsi tələbini qoyur:

- Xarici ticarət iştirakçıları ilə əlaqələri vahid elektron platforma üzərindən təşkil etməklə gömrük xidmətlərinə əlçatanlığı əhəmiyyətli dərəcədə artırmaq;
- Xüsusi proqramlarla subyektə yönəlik risk təhlilini avtomatik həyata keçirmək, xarici ticarət iştirakçılarının risk profilini öncədən müəyyən etməklə gömrük rəsmiləşdirilməsini bu risk kateqoriyası üçün nəzərdə tutulmuş qayda və metodlarla həyata keçirmək;
- Ölkəmizin tranzit potensialının reallaşması üçün nəqliyyat və logistik infrastrukturun yenilənməsində yaxından iştirak etmək;
- Qeyri-kommersiya təyinatlı mallarla bağlı gömrük əməliyyatlarını optimallaşdırmaq, vətəndaş məmnuniyyətini azaldan neqativ halları aradan qaldırmaq;
- E-ticarətin inkişafına dəstək vermək (o cümlədən, ixracın elektron platformalar üzərindən tətbiqi);
- Smart (ağıllı) gömrük sərhəd buraxılış modellərinin tətbiq edilməsi imkanlarını araşdırmaq;
- Gömrük ödənişlərinin avtomatlaşdırılması, gömrük borcunun vaxtında ödənilməsi və hesabatlılığı üçün vahid sistem yaratmaq;